

T.C. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

DİJİTAL DÜNYADA ÇOCUK ÇALIŞTAYI
17 ARALIK 2024
ÇALIŞTAY RAPORU

ANKARA, 2024

T.C. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
DİJİTAL DÜNYADA ÇOCUK ÇALIŞTAYI
17 ARALIK 2024
ÇALIŞTAY RAPORU

Ayşegül YILDIRIM KARA
Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü

Eda ŞİRNEVAİ
Koruyucu ve Önleyici Hizmetler Daire Başkanı

Hukuk ve Mevzuat Çalışma Grubu
Özge AYDIŞ TOY, Moderatör, Genel Müdür
Fahri KOCAOĞLU, Raportör, Sosyal Hizmet Uzmanı
Esra KÖMÜR, Raportör, Aile ve Sosyal Hizmetler Uzmanı
Ümmü Gülsüm CENGİZ, Raportör, Aile ve Sosyal Hizmetler Uzman Yardımcısı

Eğitim ve Güçlendirme Çalışma Grubu
Prof. Dr. Elif GÖKÇEARSLAN, Moderatör, Akademisyen
Aylin AKÇAY AYDOĞAN, Raportör, Psikolog
Merve TEMİZ NALBANT, Raportör, Çocuk Gelişimcisi
Merve Nur YAVUZ, Raportör, Psikolog

Toplumsal Farkındalık ve Destek Çalışma Grubu
Prof. Dr. Emrah AKBAŞ, Moderatör, Akademisyen
Tuğçe TORAMAN, Raportör, Aile ve Sosyal Hizmetler Uzman Yardımcısı
Memduh KEŞİKCİ, Raportör, Aile ve Sosyal Hizmetler Uzman Yardımcısı
İsmail YILDIRIM, Raportör, Psikolog

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ	1
HUKUK VE MEVZUAT ÇALIŞMA GRUBU	3
1. GİRİŞ	3
2. HUKUK VE MEVZUAT ÇALIŞMA GRUBU KATILIMCILARI	4
3. HUKUK VE MEVZUAT ÇALIŞMA GRUBU ÇIKTILARI VE ÖNERİLER	5
4. SONUÇ	9
EĞİTİM VE GÜÇLENDİRME ÇALIŞMA GRUBU	11
1. GİRİŞ	11
2. EĞİTİM VE GÜÇLENDİRME ÇALIŞMA GRUBU KATILIMCILARI	12
3. EĞİTİM VE GÜÇLENDİRME ÇALIŞMA GRUBU ÇIKTILARI VE ÖNERİLER	13
4. SONUÇ	19
TOPLUMSAL FARKINDALIK VE DESTEK ÇALIŞMA GRUBU	20
1. GİRİŞ	20
2. TOPLUMSAL FARKINDALIK VE DESTEK ÇALIŞMA GRUBU KATILIMCILARI ...	21
3. TOPLUMSAL FARKINDALIK VE DESTEK ÇALIŞMA GRUBU ÇIKTILARI VE ÖNERİLER	22
4. SONUÇ	27
DİJİTAL DÜNYADA ÇOCUK ÇALIŞTAYI: TEMEL BULGULAR VE SONUÇLAR	29

YÖNETİCİ ÖZETİ

Dijital dünyanın çocukların yaşamlarına hızla entegre olması, onların gelişim süreçlerini, öğrenme biçimlerini ve sosyal etkileşimlerini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu bağlamda, çocukların dijital dünyada sağlıklı bir şekilde varlık göstermeleri, sunulan fırsatlardan en etkin şekilde yararlanmaları ve risklerden korunmaları büyük önem taşımaktadır.

Bu gereklilik doğrultusunda, Bakanlığımız tarafından 17 Aralık 2024 tarihinde düzenlenen **Dijital Dünyada Çocuk Çalıştayı**, çocukların dijital dünyada karşılaştıkları avantajlar ve riskleri değerlendirmek, mevcut ihtiyaçları belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalıştay, çocukların yüksek yararı ilkesine odaklanarak, teknolojiyi etkili ve verimli bir şekilde kullanmalarını destekleyici adımların atılmasına yönelik bir tartışma ortamı sunmuştur.

Kamu kurum ve kuruluşları temsilcileri, akademisyenler, dijital içerik üreticileri ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla yapılan bu çalıştayda, "**Hukuk ve Mevzuat**", "**Toplumsal Farkındalık ve Destek**" ve "**Eğitim ve Güçlendirme**" başlıklarında üç ana çalışma grubu oluşturulmuştur. Çalışma gruplarında, çocukların dijital dünyada güvenli bir şekilde varlık göstermelerini sağlamak ve dijital dünyayı onların gelişimlerini destekleyen bir araç haline getirmek için gerekli adımlar ve çözüm önerileri tartışılmıştır.

Çocukların bu dünyada karşılaşılabilecekleri risklerin en aza indirilmesi ve sunduğu fırsatlardan en iyi şekilde yararlanmalarının sağlanması için hukuki, toplumsal, teknolojik ve eğitim odaklı bir yaklaşım benimsenmesinin önemi çalıştayda da vurgulanmıştır.

Çocukların dijital güvenlik ve mahremiyetlerinin korunması, zararlı içeriklere karşı etkili denetim mekanizmalarının oluşturulması ve güvenli dijital alanların geliştirilmesi öncelikli hedefler arasında yer almakla birlikte çocukların dijital haklarının korunması için ulusal mevzuatın güçlendirilmesi, uluslararası iyi uygulama örneklerinden faydalanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Ebeveynlerin dijital medya kullanımı konusunda bilinçlendirilmesinin, dijital ebeveynlik becerilerinin geliştirilmesinin ve çocuklarla daha sağlıklı ilişkiler kurabilmeleri için ebeveynlere rehberlik sağlanmasının önemli bir gereklilik olduğu belirtilmiştir. Dijital bağımlılık ve siber zorbalık gibi sorunlarla mücadele için ebeveynlere, öğretmenlere ve profesyonellere yönelik eğitim programlarının yaygınlaştırılması ve farkındalık çalışmalarının artırılması gerektiği ifade edilmiştir.

Dijital dünyadan çocukların yararlanabilmesi için uygun, güvenli ve eğitici içeriklerin üretilmesi ve bu içeriklerin yaygınlaştırılması gerektiği üzerinde durulmuş olup aynı zamanda, çocukların dijital araçlarla etkileşimlerini sağlıklı bir şekilde yönetebilmeleri için psikososyal dayanıklılıklarının artırılması ve okul dışı sosyal etkinliklerin teşvik edilmesinin önemli bir husus olduğu dile getirilmiştir.

Sonuç olarak, çocukların dijital dünyada güvenli bir şekilde varlık gösterebilmeleri için kamu, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve aileler arasındaki iş birliğinin artırılması, toplumsal farkındalık yaratılması ve tüm paydaşların ortak bir sorumluluk bilinciyle hareket etmesi gereklidir. Çalıştayın sonucunda ortaya çıkan tespitler ve öneriler, çocukların dijital haklarının korunması ve dijital dünyada güvenli bir şekilde yer almaları için atılması gereken adımlara ışık tutmaktadır.

HUKUK VE MEVZUAT ÇALIŞMA GRUBU

1. GİRİŞ

Dijital araçların yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmesiyle, çocukların dijital dünyada karşılaşılabileceği risklerin ve bu alanda haklarının korunmasının önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Bu durum, ebeveynlere çocuklarının dijital haklarını koruma, güvenli çevrim içi deneyimler sağlamalarına destek olma ve onları zararlı içeriklere karşı koruma gibi yeni sorumluluklar yüklemektedir. Aynı zamanda, bu sorumlulukların hayata geçirilebilmesi için sağlam bir hukuki altyapının oluşturulması ve mevcut düzenlemelerin dijital çağın gereklilikleri doğrultusunda güncellenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Hukuk ve Mevzuat Çalışma Grubu'nda, çocukların çevrim içi haklarını ve güvenliklerini koruyacak yasal çerçevenin güçlendirilmesi; mevcut hukukun yeni risklere yanıt verebilme kapasitesinin artırılması; çocukların dijital dünyada mahremiyet haklarının korunması; zararlı içeriklerin denetimi ve çocukların bu içeriklerden korunması için hukuki mekanizmaların geliştirilmesi gibi kritik konular ele alınmıştır.

Bu tartışmalar, yalnızca yasal düzenlemelerin güçlendirilmesi değil, aynı zamanda çocukların ihtiyaçlarına duyarlı, hak temelli ve demokratik ilkelerle uyumlu düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerektiğini de vurgulamıştır. Bu bağlamda, dijital dünyanın sunduğu fırsatlardan en iyi şekilde yararlanırken, karşılaşılan risklere karşı çocukların korunmasını sağlayacak kapsamlı bir yaklaşımın önemi ortaya konulmuştur.

2. HUKUK VE MEVZUAT ÇALIŞMA GRUBU KATILIMCILARI

SIRA	KATILIMCI	KURUM / KURULUŞ
1	Av. Özge AYDIŞ TOY	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
2	Av. Abdullah YILMAZ	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
3	Av. Mine ATAŞ KARABULUT	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
4	Av. Dilara KALKAN	Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi
5	Doğan ÇABUK	Adalet Bakanlığı
6	Adil ELZEREY	Diyanet İşleri Başkanlığı
7	Yusuf KAHRAMAN	Milli Eğitim Bakanlığı
8	Serdal ASLANYAVRUSU	Milli Eğitim Bakanlığı
9	Serdar UĞURLU	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
10	Fatih Fürgan FİL	İçişleri Bakanlığı
11	Çiğdem GÜNERİ AYDIN	Sağlık Bakanlığı
12	Ayşenur ÖZŞEVİK	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
13	Meltem ÖZDEN	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
14	Arif Onur KÜÇÜKBASMACI	Kişisel Verileri Koruma Kurumu
15	Mübeccel Ece KAYMAZ	Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
16	Prof. Dr. Murat OKÇU	Süleyman Demirel Üniversitesi
17	Prof. Dr. Tarık TUNCAY	Hacettepe Üniversitesi
18	Prof. Dr. Betül ULUKOL	Çocuk ve Bilgi Güvenliği Derneği
19	Av. Nazlıhan BALKAN	Çocuk Verisinin Korunması Platformu
20	Serdar ARSLAN	Yapay Zeka Politikaları Derneği
21	Fahri KOCAOĞLU	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
22	Esra KÖMÜR	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
23	Ümmü Gülsüm CENGİZ	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
24	Ümmühan Saliha TOSUN	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
25	Ayşe Betül ÇAPÇI	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
26	Kübra TÜRK	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
27	Çağla TOĞAN ÇELİK	UNICEF
28	Lütfü Alper ÖZMEN	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

3. HUKUK VE MEVZUAT ÇALIŞMA GRUBU ÇIKTILARI VE ÖNERİLER

3.1. Dijital Dünyada Çocukların Haklarının ve Güvenliğinin Korunmasına Yönelik Mevcut Mevzuatın Yeterliliği

Türkiye’de internet ortamı ile ilgili düzenlemelerin günün getirdiği hızlı gelişmeye paralel olarak gelişebilmesi için tedbirler alınması gerekliliği dile getirilmiş, özellikle çocukların verilerini koruyan düzenlemelerin ivedilikle tamamlanması gerektiği ifade edilmiştir. Mevcut 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’un zararlı içeriklerin kaldırılması veya erişiminin engellenmesi yoluyla koruma sağladığı ifade edilmiştir. Bununla birlikte doğrudan çocukların çevrim içi gizliliğini koruyan özel bir düzenlemeye dair ihtiyaç dile getirilmiştir.

3.2. Ulusal Hukukun Dijital Çağda Çocukların Karşılaştığı Yeni Risklere Yanıt Verebilme Kapasitesinin Artırılması

Çocuk verilerinin korunmasına yönelik ulusal düzeyde yeni bir düzenleme geliştirilmesi ve zararlı içeriklerle mücadelede proaktif bir yaklaşım benimsenmesi gerekmektedir.

Türk Ceza Kanununun dokuzuncu bölümünde “**Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar**” başlığı altında yer alan suçların çocuklara karşı işlenmesi halinde TCK 137. maddede sayılan nitelikli hallerin düzenlenerek kişisel veri suçlarının ağırlaştırılmış cezalarla yaptırıma bağlanması gerektiği önerilmiştir.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) kapsamında çocuk verilerinin özel olarak düzenlenmesi, çocukların verilerinin yargılama süreçlerinde açıkça yer almaması için önlemler alınması gerektiği önerilmiştir.

5651 sayılı Kanun’un Avrupa Birliği düzenlemelerine uygun hale getirilmesi, düzenlemelerin yapılmasının yanı sıra, uygulama boyutunun hayati önemde olduğu ifade edilmiştir. Diğer ülkelerin iyi uygulama örneklerinin incelenerek değerlendirilmesi ve bu deneyimlerde uygun bulunan hususların Türkiye’ye uyarlanması gerektiği ifade edilmiştir.

3.3. Çocukların Dijital Dünyada Mahremiyet Haklarının Korunması İçin Yapılması Gereken Düzenlemeler

Türkiye’de, dijital düzenlemeler özellikle çocukların verilerini koruyacak şekilde güçlendirilmelidir. Dünyada buna yönelik farklı uygulamalar bulunmaktadır. Örneğin; **Çocukların Çevrim içi Gizliliğini Koruma Yasası** (Children's Online Privacy Protection Act - COPPA), Amerika Birleşik Devletleri'nde kabul edilmiş bir yasadır. Bu yasa, 13 yaşın altındaki çocukların çevrim içi ortamda kişisel bilgilerinin toplanmasını ve kullanılmasını düzenlemektedir. COPPA ile çocukların verileri özel olarak korunmakta ve platformlara bu konuda ciddi sorumluluklar yüklenmektedir. COPPA benzeri düzenlemelerin ülkemize uyarlanması tavsiye edilmiştir.

Avrupa Birliği’nin **Genel Veri Koruma Yönetmeliği** (*General Data Protection Regulation - GDPR*) kapsamında, çocukların bilgilendirilmesinde şeffaf olunması ve onların anlayabileceği bir dil kullanılması şart koşulmaktadır. Ayrıca, üye devletlere, çocukların kişisel verilerinin işlenmesine rıza gösterebileceği asgari yaş sınırını 13’ten düşük olmamak kaydıyla 16’ya kadar belirleme yetkisi tanındığı belirtilmiştir. Türkiye'nin Dünya genelindeki eğilimlere uyum sağlayabilmesi için GDPR’ye benzer bir düzenlemeyi benimsemesinin uygun olacağı ifade edilmiştir.

13-16 yaş arası çocukların ihtiyaçlarının farklı olduğu ve yaş gruplarının kademeli olarak ele alınmasının daha doğru olacağı vurgulanmıştır. Çocukların yaş gruplarına göre düzenlemelerin kademeli bir şekilde yapılması önerilmiştir.

Dijital güvenlik önlemlerinin güçlendirilmesi gerekliliğine dikkat çekilen diğer bir konu dijital oyunlardır. Dijital oyunların güvenliğini artıracak önlemler alınması ve kötüye kullanımın engellenmesi önerilmiştir. Bu kapsamda, oyun platformlarında çocuklar ve gençlerin korunmasına yönelik düzenlemelerin güçlendirilmesi, kişisel verilerin güvenliğinin sağlanması, oyun içi etkileşimlerin denetlenmesi ve ebeveyn denetim araçlarının iyileştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Çocukların küçük yaşlardan itibaren etkileşime girdiği oyuncaklara dahi yapay zeka entegre edilmeye başlandığı ve bu oyuncağların çocuklara ait verileri topladığı belirtilmiştir. Yapay zekâ entegrasyonlu oyuncağların veri toplama ve güvenlik sorunları tartışılmış olup, bu tür oyuncağların piyasaya sürülmeden önce sıkı güvenlik testlerinden geçirilmesi ve oyuncağların

veri toplama kapasitelerinin düzenlenmesinin önemi vurgulanmıştır. Ayrıca, çocukların biyometrik verilerinin korunması gerektiği vurgulanmıştır.

Çocukların “**dijital katılım hakkı**” üzerinde de durulmuş ve çocuklara danışarak yapılan çalışmaların artırılmasının önemi vurgulanmıştır. Çocukların dijital katılım hakkı korunurken, güvenlik ve mahremiyetin ön planda tutulması gerektiği belirtilmiştir.

Özellikle oyunlarda yaş sınırlamaları yapılması ve chatbox gibi özelliklerin çocuklara kapatılması önerilmiştir. Ayrıca, hedefli reklamcılık konusunda ebeveyn izni alınması gerektiği ifade edilmiştir.

3.4. Zararlı İçeriklerin Denetimi ve Çocukların Bu İçeriklerden Korunması Hususunda Mevcut Hukuki Mekanizmaların İyileştirilmesi

Telefon ve tabletlerde çocuk modu bulunması gerektiği ifade edilmiştir. Cihazların, göz ve yüz tanıma teknolojileriyle çocuk kullanıcıları tespit edebilecek şekilde tasarlanması gerektiği belirtilmiştir. Cihaz üreticilerinin bu altyapıyı geliştirmesi ve hukuki düzenlemelerin buna uygun olması önerilmiştir. Çocuklara özel akıllı telefonların, üretim aşamasından itibaren belirli içeriklere kapalı olarak tasarlanması gerektiği, bunun çocuklar için daha güvenli bir ortam sağlayacağı vurgulanmıştır.

Ayrıca çalıştayda yaş kriterlerinin belirlenmesi konusunda önemli hususlara dikkat çekilmiştir. 15 yaşındaki bireylerin vasiyetname düzenlenebilmesi, mirasçı olabilmesi ve bazı durumlarda 18 yaş altı kişilerin mahkeme kararıyla kazai rüşt kazanabilmesi, 16 yaşında hâkim kararıyla evlenebilmesi gibi konulara değinilerek, dijital ortamda yaş sınırlarının nasıl uygulanması gerektiği tartışmaya açılmıştır. Yaş kriterlerinin nasıl belirlenmesi gerektiği konusunda çeşitli kanunlara ve güncel mevzuata atıflar yapılarak fikir alışverişinde bulunulmuştur.

Sanal özel ağ (VPN) kullanımı ve kişisel veri sızdırılmasına karşı etkili önlemler alınması gerektiği ifade edilmiştir.

Sosyal medya platformlarında içerik yüklerken hangi yaş gruplarına hitap edildiğinin belirtilmesinin zorunlu olması gerektiği ifade edilmiştir. Yanlış beyanların yasal yaptırımlara tabi tutulması ve içerik sağlayıcıların daha fazla sorumluluk taşınması gerektiği dile getirilmiştir. Instagram, TikTok ve Facebook gibi platformlarda, içerik yükleyicilerin yükleme sırasında yaş skalasını belirten bir ekranla karşılaşması sağlanmalıdır. Örneğin, YouTube’da olduğu gibi

içeriklerin “Çocuklara Özel” “Çocuklara Özel Değil” şeklinde kategorize edilmesi zorunlu hale getirilmelidir.

İnternette yer alan videoların televizyonlardaki akıllı işaretlerde olduğu gibi "+18", "+7" gibi yaş sınıflandırmaları ile etiketlenmesinin bir standart haline getirilmesi önerilmiştir.

Dijital platformlara yapay zekâ ile çocuğun yaşını tespit etme ve buna uygun hizmet sunma zorunluluğu getirilmelidir. Yapay zekânın dijital ortamların denetiminde önemli bir rol oynayabileceği vurgulanmıştır

Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yer alan "bilgi alma özgürlüğü" ile "çocuğun korunması" arasında bir denge kurulması gerektiği vurgulanmıştır.

Teknolojinin hızla ilerlemesi karşısında yapılacak her türlü düzenlemenin yetersiz kalabileceği belirtilmiş ve teknolojiyi güvenli tasarlama ve üretme yükümlülüğünün her düzenlemeden önce dikkat edilmesi gereken bir kriter olarak ele alınması gerektiği ifade edilmiştir.

Kamu otoritelerinin hazırlayacakları mevzuatlarla, özel sektörün dijital platformları güvenli bir şekilde tasarlamasını ve üretmesini zorunlu kılması gerektiği dile getirilmiştir.

Dijital platformlarda denetim ve içerik filtreleme sistemlerinin güçlendirilmesi gerektiği belirtilmiş, platformlara içerik düzenlemeleri için bir kılavuz sağlanmasının önemine dikkat çekilmiştir.

3.5. Eğitim ve Toplumsal Farkındalık Kapsamında Öneriler

Dijital dönüşümün hızla değişen yapısına uyum sağlamak için kapsamlı ve derinlemesine düzenlemeler ile birlikte dijital okuryazarlık ve farkındalık artırıcı çalışmalar yapılması önerilmiştir.

Çocuklar için siber farkındalık eğitimlerinin yaygınlaştırılması gerektiği vurgulanmıştır. Ebeveynlere yönelik dijital okuryazarlık kampanyalarının düzenlenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Çocukların verileri anlamlandırma, dezenformasyonu fark etme ve dijital zorbalık gibi sorunlarla başa çıkma becerileri kazanmalarına yönelik eğitimlerin artırılması gerektiği belirtilmiştir.

Dijital medya okuryazarlığı derslerinin erken yaşlardan itibaren müfredatta daha fazla yer alması gerektiği ifade edilmiş, bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile iş birliğinin güçlendirilmesinin önemine dikkat çekilmiştir.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hutbe ve vaazlarında dijital dünyada değerlerin korunmasına daha sık yer vermesi gerektiği önerilmiştir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu (KVKK) tarafından, çocuklara kişisel verilerin korunması konusunda farkındalık kazandırmak amacıyla oluşturulan "**Verican**" adlı karakterin daha yaygın şekilde kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

Dijital dünyanın ahlak ve etik boyutlarına dair eğitimlerin geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Teknolojik gelişimin hızla ilerlediği bu dönemde, etik değerlerin bu gelişime entegre edilmesinin hayati önem taşıdığı belirtilmiştir.

Ebeveynlerin, çocuklarının mahremiyetine saygılı olması gerektiği ve çocuklarıyla ilgili bilgileri sosyal medyada paylaşması (**sharenting**) konusunun üzerinde durulması gerektiği ifade edilmiştir. Sharenting konusunda ebeveynlere yönelik bilgilendirme ve eğitim programlarının hayata geçirilmesi önerilmiştir.

4. SONUÇ

Dijital dönüşümün hız kazandığı günümüzde, çocukların haklarının korunması ve güvenliklerinin sağlanması güçlü hukuki düzenlemeler, toplumsal farkındalık ve etik değerlerin entegrasyonu ile mümkün olacaktır. Çalıştayda, çocukların dijital dünyada karşılaştıkları risklere yönelik ulusal mevzuatın güçlendirilmesi, uluslararası iyi uygulama örneklerinden faydalanılması ve çocuk odaklı yaklaşımların geliştirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

Hukuki yapının, çocukların mahremiyet haklarını koruyacak şekilde güncellenmesi, zararlı içeriklere karşı etkili önlemlerin alınması ve teknolojinin güvenli tasarımına yönelik kamu-özel sektör iş birliğinin artırılması hayati önem taşımaktadır. Ayrıca, eğitim ve farkındalık çalışmaları, yalnızca çocuklar için değil, ebeveynler ve toplumun tüm paydaşlarını kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmalıdır.

Sonuç olarak, dijital dünyanın fırsatlarından en iyi şekilde faydalanırken risklere karşı etkili bir koruma sağlayabilmek için hukuki, toplumsal ve teknolojik alanlarda bütüncül bir yaklaşım

benimsenmesi gerekmektedir. Bu hedef doğrultusunda, çocuklarımızın dijital dünyada sağlıklı, güvenli ve haklarına saygılı bir şekilde varlık göstermeleri ilgili tüm kurumların iř birliği ve sorumluluk bilinciyle hareket etmesine bağlıdır.

EĞİTİM VE GÜÇLENDİRME ÇALIŞMA GRUBU

1. GİRİŞ

Dijital Dünyada Çocuk Çalıştayı kapsamında oluşturulan *Eğitim ve Güçlendirme Çalışma Grubu*, çocukların dijital dünyayı güvenli, verimli ve sağlıklı bir şekilde kullanabilmeleri için gerekli eğitim, bilinçlendirme ve farkındalık çalışmalarının değerlendirilmesini amaçlamaktadır.

Bu bağlamda, çalışma grubunda dijital dünyanın sunduğu fırsatlar ve beraberinde getirdiği riskleri gören bir yaklaşımla değerlendirmeler yapılarak çocukların teknolojiyi etkin ve verimli bir şekilde kullanmaları için ihtiyaç duyulan çalışmaların planlanması hedeflenmiştir.

Çalışma grubunda, çocukların dijital dünyada karşılaşılabilecekleri risklere ilişkin farkındalık düzeyinin nasıl artırılacağı, dijital okuryazarlık ve güvenli internet kullanımı eğitimlerinin ulusal düzeyde yaygınlaştırılmasına yönelik stratejiler, dijital bağımlılık ve siber zorbalık gibi olumsuz etkilerle mücadelede psikososyal dayanıklılığı güçlendirecek eğitim programları ele alınmıştır. Ayrıca, çocukların dijital dünyadaki risklerden korunabilmeleri için sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerden daha etkin şekilde yararlanmalarını sağlayacak yöntemler değerlendirilmiştir. Dijital dünyanın sunduğu fırsatlardan en verimli şekilde faydalanmalarını sağlamak ve özel gereksinimli çocukların bu fırsatlara daha iyi erişebilmesi için stratejiler ele alınmıştır. Bununla birlikte, dijital vatandaşlık bilgisi, dijital okuryazarlık, ailelere düşen görevler, okullarda planlanması gereken çalışmalar ve siber zorbalık gibi kritik konulara da odaklanılmıştır. Çocukların bilinçli ve güvenli bir dijital deneyim yaşaması için ailelerin bilinçlendirilmesi, öğretmenlerin dijital eğitim süreçlerine aktif katılım sağlaması ve çocuklara rehberlik edecek politikaların geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

2. EĞİTİM VE GÜÇLENDİRME ÇALIŞMA GRUBU KATILIMCILARI

SIRA	KATILIMCI	KURUM / KURULUŞ
1	Prof. Dr. Elif GÖKÇEARSLAN	Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
2	Dr. Şahin BAYZAN	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
3	Mehmet Yasin ERİŞ	Milli Eğitim Bakanlığı
4	Mehmet SULAR	Milli Eğitim Bakanlığı
5	Dr. Meltem GÜLNAR	Milli Eğitim Bakanlığı
6	Selen ŞİMŞEK	Sağlık Bakanlığı
7	Gökhan KÖKSAL	Kültür ve Turizm Bakanlığı
8	Buse DEMİRCAN	Gençlik ve Spor Bakanlığı
9	Doç. Dr. Ünal DENİZ	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
10	Doç Dr. Hatice AYAR	Diyanet İşleri Başkanlığı
11	Kübra TAŞKIRAN	Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
12	Merve TURAN	Türkiye Yeşilay Cemiyeti
13	Emre TÖRE	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
14	Doç.Dr. Hesna GÜL	Dr. Rıdvan EGE Hastanesi
15	Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül METİNDÖĞAN	Boğaziçi Üniversitesi
16	Sezen GÜNGÖR	Çocuk İçin İçerik Derneği
17	Kübra BAYRAKTAR	Çocuk İçin İçerik Derneği
18	Yavuz YİĞİT	Dijital İçerik Üreticisi
19	Özge SELÇUK BOZKURT	Dijital İçerik Üreticisi/Çocuk Gelişimi Uzmanı
20	İrem Derya ÇAĞLAYAN	UNICEF
21	Kübra TÜRK	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
22	Gözem TELENAZ	UNICEF
23	Tülay GÜLER	UNICEF
24	Merve TEMİZ NALBANT	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
25	Aylin AKÇAY AYDOĞAN	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
26	Merve Nur YAVUZ	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

3. EĞİTİM VE GÜÇLENDİRME ÇALIŞMA GRUBU ÇIKTILARI VE ÖNERİLER

3.1. Çocukların Dijital Dünyadaki Riskler Konusunda Farkındalık Düzeyinin Artırılması

Çocukların dijital dünyada karşılaşılabilecekleri risklere yönelik farkındalıklarının artırılmasının günümüzün önemli toplumsal konularından biri olduğu katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Dijital medya kullanımının hızla arttığı bu dönemde, çocukların güvenliğini sağlamak ve onları dijital risklerden korumak adına aileler, öğretmenler ve diğer eğitim profesyonelleriyle yapılacak iş birliklerinin büyük bir öneme sahip olduğu belirtilmiştir.

Çocukların dijital dünyada karşılaştıkları risklere yönelik farkındalık oluşturulmasında ebeveynlerin dijital riskleri tanınması ve bu risklerin farkında olmalarının önemli olduğu ifade edilmiştir. Ebeveynlerin doğru dijital medya kullanım alışkanlıklarıyla çocuklarına rol model olmalarının, çocukların dijital dünyayı doğru kullanmaları açısından büyük bir etkiye sahip olduğu vurgulanmıştır. Ebeveynlerin dijital ebeveynlik becerilerini geliştirmeleri gerektiği ve dijital ebeveynlik eğitimlerinin yaygınlaştırılmasının önemli olduğu belirtilmiştir.

Okullarda çocuklara dijital risklere karşı rehberlik edilmesinin önemli olduğu ve rehber öğretmenlerin çocukların dijital okuryazarlık eğitiminde kritik bir rol üstlendiği katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Okullarda verilen mevcut dijital okuryazarlık eğitimlerinin yaygınlaştırılması, bu alandaki farkındalık çalışmalarının yoğunlaştırılması gerektiği, bu eğitimlerin çocukların yaş gruplarına ve dijital ihtiyaçlarına göre sürekli güncellenmesi gerektiği, ayrıca bu konudaki faaliyetlerin eğitim hayatının erken dönemlerinde başlatılması gerekliliği ifade edilmiştir. Rehber öğretmenlerin yanı sıra, çocukları ve ebeveynlerini destekleyecek ilgili diğer profesyonellerin de farkındalık çalışmasında görev almasının gerekli olduğu belirtilmiştir.

Dijital vatandaşlık eğitiminin dijital dünyada her bireyin doğru ve sorumlu bir şekilde hareket etmesini sağlayan önemli bir rehber olduğuna değinilmiştir. Toplumda genel bir farkındalık oluşturulması için dijital vatandaşlık ve dijital okuryazarlık eğitimlerinin yaygınlaştırılmasına ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir.

Çocukların dijital dünyadaki risklerden korunmalarının ve bu konuda farkındalık geliştirmelerinin en etkili yollarından birinin aile içi iletişimin güçlendirilmesi olduğu katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Ebeveynlerin çocuklarıyla sağlıklı iletişim kurarak, onların gelişimine katkı sağlamalarının, dijital dünyada karşılaşılabilecekleri tehlikelere karşı

korunmalarında büyük bir etkisi olduğu belirtilmiştir. Aile içi iletişimi güçlendirmeye yönelik çalışmaların yaygınlaştırılmasının gerektiği ifade edilmiştir.

Çocukların aileleriyle kaliteli ve verimli zaman geçirmesinin, dijital risklerin önlenmesinde önemli bir etken olduğu belirtilmiştir. Günümüzde ebeveynlerin, çalışma koşulları ve çalışma süreleri/saatleri nedeniyle çocuklarıyla yeteri kadar zaman geçiremedikleri ifade edilmiştir. Bu doğrultuda, aile ve iş yaşamı dengesini sağlamak için yeni politikalara ihtiyaç duyulduğu vurgulanarak bu konuda uygulanabilecek farklı alternatiflerin ele alınacağı çalışmalar yapılması gerektiği değerlendirilmiştir.

Dijital dünyada çocuklar için güvenli alanların oluşturulmasının da büyük bir öneme sahip olduğu vurgulanmıştır. Güvenli alanlar sağlamanın, çocukların dijital mecraları kullanırken korunmalarını sağlamak açısından kritik bir adım olduğu belirtilmiştir.

3.2. Dijital Okuryazarlık ve Güvenli İnternet Kullanımı Eğitimlerinin Ulusal Düzeyde Yaygınlaştırılması

Dijital okuryazarlık ve güvenli internet kullanımı farkındalığının, günümüzde çocukların, ebeveynlerin ve öğretmenlerin dijital dünyadaki risklere karşı korunabilmesi ve bu dünyada bilinçli bir şekilde yer alabilmesi için kritik öneme sahip olduğu katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Çalıştayda, dijital okuryazarlık ve güvenli internet kullanımı eğitimlerinin ulusal düzeyde yaygınlaştırılmasına yönelik stratejiler ele alınmış ve üç ana hedef kitle için (çocuklar, öğretmenler ve ebeveynler) geliştirilecek stratejiler ile bu stratejilerin yaygınlaştırılması için gerekli adımlar değerlendirilmiştir.

Çocuklara yönelik eğitim stratejileri kapsamında, dijital vatandaşlık ve dijital okuryazarlık eğitimlerinin anaokulundan üniversiteye kadar tüm yaş gruplarına verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Eğitimlerin her yaş grubunun ihtiyacına uygun olarak geliştirilmesi önerilmiştir. Dijital okuryazarlık eğitimlerinin, haklar ve sorumluluklar gibi konuları da içerecek şekilde ders içeriklerine entegre edilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Ayrıca, oyunlaştırılmış etkinlikler ile çocuklara dijital okuryazarlık eğitimlerinin verilmesinin yararlı olacağı değerlendirilmiş ve bu tür eğitimlerin ana akım medya kanallarında yayınlanması önerilmiştir.

Ebeveynlere yönelik eğitim stratejileri kapsamında, okullarda ebeveynlerin her sosyo-ekonomik düzeye hitap edecek şekilde interaktif seminerlerle bilgilendirilmesi gerektiği önerilmiştir. Seminerlerin, öğretmenler ve rehber öğretmenlerin iş birliğinde verilmesi, uzun ve

akademik olmalarından ziyade, örnekler ve pratik yönergelerle zenginleştirilmeleri gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, okullarda aile günleri düzenlenmesi ve burada ailelerin bilinçlendirilmesine yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi önerilmiştir.

Öğretmenlere yönelik eğitim stratejileri çerçevesinde, eğitimcilerin özellikle dijital güvenlik konusunda uzmanlaştırılması gerektiği ifade edilmiştir. Dijital güvenlik konusunda üniversite eğitiminde başlamak üzere öğretmenlerin eğitim almasının, çocukların dijital risklere karşı daha bilinçli ve hazırlıklı olmalarını sağlayacağı vurgulanmıştır.

Dijital okuryazarlık ve güvenli internet kullanımını çalışmalarının daha etkili ve kapsamlı bir şekilde yayılması için bir koordinasyon kurulunun oluşturulmasının faydalı olacağı ifade edilmiştir. Kamu kurumlarının, eğitim kurumları ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yaparak eğitimlerin ulaşılabilir ve etkili olmasını sağlamalarının önemli olacağı belirtilmiştir.

Kurumlar tarafından dijital dünyada çocukların güvenliğini sağlamak için çeşitli çalışmalar yürütüldüğü, ancak bu çalışmaların bilinirliğinin artması ve yaygınlaştırılmasının bir ihtiyaç olduğu değerlendirilmiş; çalışmaların daha görünür hale getirilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Çalışmaların görünürlüğünün artırılması ve toplumun her kesimine ulaşabilmesi için televizyon ve sosyal medya gibi kanallar aracılığıyla kampanyaların düzenlenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

3.3. Dijital Bağımlılık ve Siber Zorbalık Gibi Olumsuz Etkilere Karşı Çocuklarda Psikososyal Dayanıklılığı Artırma

Çocukların psikososyal dayanıklılıklarını artırmak için dijital araçlardan faydalanılabileceği ifade edilmiştir. Çocukların psikolojik dayanıklılığını güçlendirmek ve geniş bir çocuk kitlesine ulaşabilmek için dijital içeriklerde oyunlaştırılmış terapötik etkili yöntemlerin kullanılabilmesi için uyarılma çalışmaları yapılabileceği önerilmiştir.

3.4. Çocukların Dijital Dünyanın Risklerinden Korunabilmesi İçin Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetlerden Daha Etkin Bir Şekilde Yararlandırılması

Çocuklar için dijital ortama alternatif olabilecek etkinlikler oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır. Çocukların ekran kullanımını dengelemek amacıyla, onlara ekran dışında keyifli ve verimli etkinlikler sunulmasının önemli olduğu ifade edilmiştir. Sadece ekran kullanım süresini kısıtlamaya odaklanmak yerine, çocukların tercih edebileceği alternatifler

sunulması gerektiği belirtilmiştir. Dijital bağımlılık oluşmasında sosyal alanların azalmasının/ yokluğunun önemli bir risk faktörü olduğu, bu bağlamda çocuklar ve aileler için yaygın ve erişilebilir alternatifler oluşturulması gerekliliği ifade edilmiştir. Çocukların okul dışı faaliyetlerde aktif olmalarının, olumsuz alışkanlıkları ve sorunları azalttığı, okul başarısı ve devamını artırdığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, okul dışı faaliyetlerin artırılması ve çocukların bu faaliyetlere yönlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB), Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yerel Yönetimler tarafından çocukların okul dışı zamanlarına yönelik geliştirilen projelerin sayısının artırılması gerektiği değerlendirilmiştir.

Tiyatro, drama, resim, basketbol, voleybol gibi kulüp faaliyetlerinin dijital dışı alanların yapılandırılmasında etkili olabileceği belirtilmiştir. Ayrıca, Teknofest gibi etkinliklerin teknolojik konularda çocukları motive ettiğine dikkat çekilerek, farklı konularda festival, fuar gibi etkinliklerin düzenlenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Anaokulundan itibaren, çocukların ilgi alanlarının belirlenmesi amacıyla sistematik bir saha araştırmasının gerçekleştirilmesi ve çocukların ilgi alanları doğrultusunda yönlendirilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Bu sürecin, çocukların potansiyellerinin erken yaşta fark edilmesine, ilgi alanı ve yeteneklerine uygun şekilde desteklenmesine katkı sunacağı değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, erken yaşta çocukların ilgi alanlarına yönelik sağlanacak bu yönlendirmenin, onların sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimlerine olumlu katkı sağlayarak, gelecekteki akademik ve kişisel başarılarına temel oluşturacağı belirtilmiştir.

Okulda ders sürelerinin çok uzun olduğuna değinilmiş okul sonrasındaki saatlerin ise çocukların arkadaşlarıyla sosyal, eğlenceli vakit geçirebileceği bir zaman dilimine dönüştürülmesinin faydalı olacağı vurgulanmıştır. Bu anlamda okulların son derslerinin spor ve sanatsal faaliyetlere ayrılabilmesi önerilmiştir. Yaz tatili döneminin, çocukların dijital araçları en çok ve kontrolsüz kullandığı zaman dilimi olduğu belirtilmiştir. Bu dönemde, yaygın ve erişilebilir çocuk kursları, kamplar gibi etkinliklerin düzenlenmesinin önemine vurgu yapılmıştır. Ailelerin, evde çocuklarıyla ekransız, etkili ve eğlenceli vakit geçirebilmeleri için bilgiye ve etkinlik önerilerine ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir. Bu bağlamda, ebeveynlere yönelik bilgilendirici ve yönlendirici çalışmalar yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

3.5. Çocukların Dijital Dünyanın Fırsatlarından En Etkin Şekilde Faydalanmasının Sağlanması

Dijital dünya, barındırdığı risklerin yanı sıra çocuklar için eğitimi, eğlenceyi ve öğrenmeyi daha erişilebilir ve keyifli hale getiren fırsatlar da sunmaktadır. Çocukların dijital dünyanın fırsatlarından yararlanabilmesi için atılabilecek adımlar çalıştayda tartışılmıştır. Katılımcılar, dijital dünyanın risklerine daha fazla odaklanıldığını, fırsatların göz ardı edildiğini ifade etmiş ve fırsatlara daha fazla odaklanılması gerektiği konusunda ortak görüş bildirmişlerdir.

Çocukların dijital dünyaya erişim sağlarken, demografik özelliklere dayalı eşitsizliklerle karşılaştıkları ifade edilmiştir. Bu eşitsizliklerin giderilmesi için sosyo-ekonomik olarak dezavantajlı ailelerin internete erişiminin artırılması ve dijital okuryazarlık eğitimleri verilerek çocukların dijital dünyada daha bilinçli ve güvenli bir şekilde yer almalarını kolaylaştırılması gerektiği vurgulanmıştır. Dijital dünyadaki fırsatlar hakkında çocukları bilgilendiren eğitimlerin düzenlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Böylece çocukların dijital dünyanın sunduğu fırsatları keşfedebileceği ifade edilmiştir.

Çocukların dijital dünyadaki fırsatlardan tam anlamıyla yararlanabilmesi için güvenli internet ortamının sağlanması ve çocukların yaşlarına uygun dijital içeriklerin oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır. Bunun çocukların interneti sadece eğlence aracı olarak değil, aynı zamanda öğrenme, gelişim ve yaratıcı faaliyetlerde bulunabilecekleri bir ortam olarak kullanmalarına imkân tanıyacağı ifade edilmiştir. Özellikle oyun alanlarının, çocukların dijital dünyada etkileşimde bulunduğu önemli alanlar olduğu belirtilerek çocukların güvenli bir şekilde etkileşimde bulunmalarını sağlayacak dijital güvenli alanların kurulması gerektiği ifade edilmiştir. Dijital güvenli alanların, çocukların güvenli bir çevrede sosyal bağlar kurarak oyun oynamalarına imkân tanıyabileceği belirtilmiştir. Aynı zamanda bu alanlarda çocukların yaşlarına uygun içerikler sunularak ve sınırlamalar getirilerek, zararlı içeriklerden korunmasının sağlanabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca, çocukların dijital oyun oynarken sosyal beceriler geliştirmeleri ve diğer çocuklarla sağlıklı etkileşimde bulunabilmeleri için dijital oyun alanlarının yaşa uygun iletişim kurallarına ve denetimlere sahip olması gerektiği ifade edilmiştir.

Dijital fırsatlardan tam anlamıyla yararlanabilmek için eğitim programlarına teknoloji entegrasyonu yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, çocuklara teknoloji üzerinden mesleki beceriler kazandırılması gerektiği ifade edilmiştir. Bu becerilerin, sadece dijital araç

kullanımı ile sınırlı kalmaması; aynı zamanda yazılım geliştirme, veri analizi ve dijital içerik üretimi gibi alanlarda pratik bilgi ve beceri kazandırılmasını kapsaması gerektiği ifade edilmiştir. Bu becerilerin kazandırılmasının, çocukların dijital dünyada üretken bireyler olarak yer almalarını sağlamak için kritik öneme sahip olduğu değerlendirilmiştir. Ayrıca, bu tür yetkinliklerin erken yaşta desteklenmesinin, çocukların yenilikçi çözümler üreten bireyler haline gelmelerine olanak tanıyacağı vurgulanmıştır.

3.6. Özel Gereksinimli Çocukların Dijital Dünyanın Fırsatlarından Daha Etkin Bir Şekilde Yararlanmaları İçin Stratejiler

Dijital dünyanın, özel gereksinimli çocuklar için de öğrenme, sosyalleşme ve eğlenme gibi birçok fırsat sunduğu, ancak bu fırsatlardan tam olarak yararlanabilmeleri için bazı önlemler alınması gerektiği ifade edilmiştir. Çalışma grubunda, özel gereksinimli çocukların dijital dünyanın fırsatlarından yararlanabilmesi için dikkat edilmesi gereken hususlar üç ana başlık altında toplanmış ve bu hususlarla ilgili çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Özel gereksinimli çocukların en çok dijital platformlara erişim sağlama konusunda zorluk yaşadıkları belirtilmiştir. Bu nedenle, erişilebilir dijital platformlar oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır. İlgili kurumlar tarafından dijital platformlarında işaret dili desteği, sesli betimleme gibi yardımcı araçları entegre etmek için çalışmalar yürütülmektedir, ancak bu ve benzeri araçların dijital dünyanın her alanına yaygınlaştırılması gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda, çocuklar için işaret dili öğreten içeriklerin oluşturulabileceği, giyilebilir yardımcı teknolojilerin üretilebileceği ve yaygınlaştırılabileceği önerilmiştir.

Özel gereksinimli çocukların dijital dünyaya erişimini kolaylaştıracak teknolojilerin geliştirilmesinin, dünya genelinde dikkat çeken bir konu haline geldiği ve bu sürecin ülkemizde de yaygınlaştırılması gerektiği ifade edilmiştir. Girişimcilerin bu alandaki dikkatlerini çekmek amacıyla yarışmalar düzenlenebileceği, girişimcilere maddi teşvikler ve ödüller verilebileceği vurgulanmıştır. Ayrıca, bu alandaki ihtiyaçların daha iyi tespit edilebilmesi için kamu kurumları ve üretici firmalar arasında bir koordinasyon kurulması, düzenli olarak bir araya gelinmesi gerektiği belirtilmiştir.

Özel gereksinimli çocukların rehabilitasyon süreçlerinde de dijital mecraların giderek daha önemli hale geldiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda özel gereksinimli çocuklar için dijital platformlarda hazırlanan ve çocukların ihtiyaçlarına yönelik özelleştirilmiş programların

geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu tür dijital desteklerin çocukların motivasyonlarını artırarak, öğrenme süreçlerine daha aktif katılımlarını sağlayacağı ifade edilmiştir. Bu sayede, eğitim süreçlerinde dijital platformlardan faydalanılmasının çocukların gelişimine katkı sağlayacağı belirtilmiştir.

4. SONUÇ

Çalıştayda Eğitim ve Güçlendirme Grubunda, dijital dünyanın çocuklar için sunduğu fırsatlar ve karşılaştıkları risklere yönelik farkındalık artırıcı eğitim stratejileri üzerine kapsamlı bir değerlendirme yapılmıştır. Çocukların dijital dünyada güvenli bir şekilde yer alabilmeleri için ailelerin, öğretmenlerin ve diğer profesyonellerin iş birliği içinde çalışmasının önemi vurgulanmıştır. Ebeveynlerin dijital medya kullanımı konusunda çocuklarına rol model olmaları, dijital ebeveynlik becerilerini geliştirmeleri ve okullarda dijital okuryazarlık eğitimlerinin verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, dijital güvenlik konusunda öğretmenlerin uzmanlaştırılması, dijital risklere karşı farkındalık oluşturulması gerektiği tespit edilmiştir.

Dijital bağımlılık ve siber zorbalık gibi olumsuz etkilerle mücadele etmek için çocukların psikososyal dayanıklılıklarının artırılmasına yönelik dijital araçların kullanılabileceği belirtilmiştir. Çocukların dijital dünyada karşılaşılabilecekleri riskleri en aza indirmek amacıyla aile içi iletişimin güçlendirilmesi, okul dışı etkinliklerin artırılması gerektiği ifade edilmiştir.

Özel gereksinimli çocuklar için de dijital dünyanın sunduğu fırsatlardan daha etkin faydalanabilmesi amacıyla erişilebilir dijital platformların geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Rehabilitasyon süreçlerinde ise çocukların ihtiyaçlarına yönelik özelleştirilmiş dijital programların önemine dikkat çekilmiştir. Tüm bu stratejiler, dijital dünyada çocukların daha güvenli, sağlıklı ve etkili bir şekilde yer almalarını sağlayacak adımlar olarak önerilmiştir.

TOPLUMSAL FARKINDALIK VE DESTEK ÇALIŞMA GRUBU

1. GİRİŞ

Dijital dünyanın hızla gelişmesi, çocukların çevrim içi ortamlarda daha fazla vakit geçirmelerine ve dijital platformları aktif bir şekilde kullanmalarına neden olmuştur. Bilgiye erişim, eğlence ve sosyal etkileşim açısından önemli fırsatlar sunan dijital medya, aynı zamanda çocuklar için çeşitli riskler de barındırmaktadır. Çevrim içi zorbalık, mahremiyet ihlalleri, zararlı içeriklere maruz kalma, dijital bağımlılık ve kişisel verilerin kötüye kullanılması gibi tehditler, çocukların fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişimini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Bu gelişmeler, ebeveynlerin, çocuklarla çalışan profesyonellerin ve toplumun tüm kesiminin dijital araçların güvenli ve bilinçli kullanımı konusunda farkındalıklarını artırmalarını zorunlu kılmaktadır. Dijital güvenlik, sorumlu internet kullanımı, çevrim içi risklerin yönetilmesi ve bilinçli medya tüketimi, çocukların sağlıklı gelişimini desteklemek ve onları dijital dünyanın olumsuz etkilerinden korumak adına kritik bir öneme sahiptir.

Bu oturumda, ebeveynlerin dijital dünyada çocuklarını koruma bilincini artırmaya yönelik etkili eğitim ve bilinçlendirme stratejileri, çocuk alanında çalışan profesyonellerin dijital araçları güvenli ve bilinçli kullanabilme becerilerinin geliştirilmesi, dijital güvenlik ve sorumlu internet kullanımını teşvik eden toplumsal farkındalık kampanyalarının yapılması gibi konular ele alınmıştır. Bunun yanı sıra, dijital bağımlılık ve siber zorbalık gibi olumsuz etkilerle mücadelede toplum temelli destek mekanizmalarının güçlendirilmesi, çocukların dijital dünyada karşılaştığı tehlikelerle ilgili toplumun bilinç seviyesini yükseltmek için medya ve dijital platformların etkin kullanımı gibi başlıklar da tartışılmıştır.

2. TOPLUMSAL FARKINDALIK VE DESTEK ÇALIŞMA GRUBU KATILIMCILARI

SIRA	KATILIMCI	KURUM / KURULUŞ
1	Prof. Dr. Emrah AKBAŞ	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
2	Samiye KORKMAZ	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
3	Mustafa ÖRNEK	Sağlık Bakanlığı
4	Ozan KOÇ	Sağlık Bakanlığı
5	Ezgi ASLAN ERCAN	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
6	Nur Efşan NORŞENLİ	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
7	Ayşe ALTUĞ	Duyarlı Medya
8	Gökçe DİKMEN	TİHEK
9	Leyla TÜRKER ŞENER	İstanbul Üniversitesi
10	Hikmet AZER	Milli Eğitim Bakanlığı
11	Bora CİVAN	Milli Eğitim Bakanlığı
12	Nesrin SANCAR	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı / BTK
13	Reyhan EREN	YÖK
14	Şeyma ERÇİN	RTÜK
15	İsa ZEYBEK	Emniyet Genel Müdürlüğü / Siber Suçlar
16	Zeynep ŞANLI ADANALI	Türkiye Yeşilay Cemiyeti
17	Hanife Gülin DİZER	CB Dijital Dönüşüm Ofisi
18	Zahide Elif YÜKSEKKAYA	TDV / KAGEM
19	Prof. Dr. Neriman ARAL	Ankara Üniversitesi
20	Cevat AKKANAT	Milli Eğitim Bakanlığı
21	Tuğçe TORAMAN	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
22	Memduh KEŞİKCİ	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
23	İsmail YILDIRIM	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
24	Burak ULUSOY	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
25	Burak ALPTEKİN	Eğitici, Yazar
26	Fatih NERGİZ	Adalet Bakanlığı
27	Gözde ÜLKÜER	UNICEF
28	Zeynep KIVANÇ	UNICEF

3. TOPLUMSAL FARKINDALIK VE DESTEK ÇALIŞMA GRUBU ÇIKTILARI VE ÖNERİLER

3.1. Ebeveynlerin Dijital Dünyada Çocuklarını Koruma Bilincini Artırmak İçin Etkili Olabilecek Eğitim ve Bilinçlendirme Stratejileri

Teknoloji bağımlılığı konusunda ebeveynlerin bilinçlendirilmesinin sağlanmasında ulusal programlarla birlikte ebeveyn farkındalık eğitimlerinin yaygınlaştırılmasının faydalı olacağı görüşülmüştür. Ebeveyn rehberleri hazırlanarak yeni iletişim tarzlarına uygun içerikler oluşturulmalıdır.

Ebeveynlerin çocuklarıyla daha sağlıklı bir bağ kurabilmesi için pozitif disiplini erken dönemde kullanmasının büyük önem taşıdığı, dijital araçların kullanımında pozitif disiplin stratejilerinin devreye girmesi gerektiği belirtilmiştir. Dijital yaşam ile ev ortamını uyumlu bir şekilde dengelemek için, ebeveynlerin ekran süresi konusunda bilinçli sınırlamalar koyması, aynı zamanda çocuklarıyla birlikte kaliteli zaman geçirebilecekleri aktiviteler ve alanlar oluşturması önerilmiştir. Bu şekilde, dijital dünyadan bağımsız, güçlü ve sağlıklı ebeveyn-çocuk ilişkileri kurulabileceği ifade edilmiştir.

Hem kendi duygusal ve zihinsel durumlarını hem de çocuklarının ihtiyaçlarını ve duygusal hallerini anlamaya çalışan, bu farkındalığı hayatına entegre eden ebeveynin çocuklarına daha bilinçli bir şekilde rehberlik edeceği ifade edilmiştir. Bu bağlamda genel farkındalık eğitimlerine ek olarak kamu alanında çalışanların yıllık eğitim planlarına 'ebeveyn eğitimleri'nin dahil edilmesinin, özel sektörde de ebeveyn eğitimlerini kapsayan yıllık programlar oluşturulması için girişimlerde bulunulmasının faydalı olacağı değerlendirilmiştir.

Ulusal platformlar geliştirilerek çocuklara, ailelere ve uzmanlara eğitimlerin düzenlenmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Çocuklarla iletişim kuran profesyonellere yönelik sertifikasyon programları geliştirilmesi, ebeveynlere veya profesyonellere verilecek eğitimler için tercihen yüz yüze bu koşulların sağlanamadığı durumlarda ise hibrit eğitimlerin gerçekleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Dijital içerik platformları üzerinden ebeveynlere yönelik çalışmaların artırılması, kamu kurumları arasındaki iletişim ve iş birliğinin güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ortak platformlar kurularak mevcut eğitim faaliyetlerinin bir araya getirilmesi, bu platformda tüm

kurum ve kuruluşların aynı konu üzerindeki faaliyetlerinin/eğitimlerinin ulaşılabilir olması önerilmiştir.

Dijital Aile Akademisi ve Sertifikasyon Merkezi kurulması, ebeveynlere yönelik olarak çocuk okula başlamadan önce bilinçlendirici web ve uygulama tabanlı programlar sunulması önerilmiştir. Erken çocukluk dönemi için ailelere yönelik rehberler hazırlanması ve bu rehberlerin okunurluğunu artıracak yöntemlerin geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Toplumsal farkındalığı artırmak amacıyla geleneksel medya ve kamu spotlarının kullanılması, özellikle sosyo-ekonomik olarak dezavantajlı ailelere ulaşılması noktasında çalışmaların yapılmasının önemli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca büyük ebeveynlerle (anneanne-dede vs.) yaşayan çocukların ekran süresini kontrol altına almak için farkındalık kampanyaları düzenlenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Dijital platformlar ve oyunların riskleri konusunda farkındalık çalışmalarının yapılmasının önemi belirtilmiştir. Çocukların medya platformlarında ticari amaçlarla istismar edilmesini önlemeye yönelik düzenlemeler yapılmalı ve bu konuda bilgilendirme çalışmaları yürütülmelidir. Çocukların dijital araçları güvenli kullanması ve dijital risklerden korunmasına yönelik ölçütleri ve sınırlamaları içeren "*Çocuk Koruma Rehberi*" oluşturularak ebeveynlerin çocukları risklerden koruma yöntemleri konusunda eğitilmesinin önemine değinilmiştir.

Ulusal çapta tüm çalışmaların tek çatı altında toplandığı, hem dijital hem de geleneksel medyada görünürlüğü artırarak farkındalık sağlamayı hedefleyen bir kampanya planlanmasının faydalı olacağı değerlendirilmiştir.

Akran eğitimine yönelik çalışmalar yapılmasının ve ebeveynlerin uygun rol model olmaları için ekran süresini azaltmalarını teşvik eden kampanyaların düzenlenmesinin önemli olacağı belirtilmiştir.

Yapılan tüm çalışmaların derlenip bir araya getirilerek tek bir platformda sunulmasının önemi belirtilmiştir. Ebeveynlerin yüz yüze eğitimlere katılımını artırmak için cazip, kolay ve erişilebilir yöntemler geliştirilmesinin önemi vurgulanmıştır. Ekran dışındaki hayatı cazip hale getirecek park, bahçe ve aile dostu sosyal alanlar oluşturulması gerektiği ifade edilmiştir. Yetişkin öğrenmesi teknikleri kullanılarak ebeveyn eğitim süreçlerinin daha etkili hale getirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

3.2. Çocuk Alanında Çalışan Profesyonellerin Dijital Araçların Güvenli Kullanımı Konusunda Bilgi ve Becerilerinin Artırılması

Sosyal hizmet, çocuk gelişimi, psikoloji, öğretmenlik gibi lisans programlarına dijital bağımlılık ve dijital medya okuryazarlığı konularının da eklenmesi önerilmiştir. Ayrıca, dijital vatandaşlık ve medya okuryazarlığı gibi derslerin diğer lisans programlarına dahil edilmesinin, toplumda bilinç düzeyinin artmasına katkı sağlayacağı konusunda fikir birliğine varılmıştır. Yetişkinlerin dijital bağımlılığı da göz önünde bulundurularak hizmet içi eğitimler ve yapılandırılmış programlar oluşturulmasının yararlı olacağı değerlendirilmiştir. Yeşilay'ın “Bağımlılıkla Mücadele” çalışmaları, sivil toplum kuruluşlarının önemini açıkça ortaya koymaktadır. Bu sürece, kamu kurumlarının da destek vermesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca Yeşilay Danışmanlık Merkezi (YEDAM) tarafından sunulan ücretsiz danışmanlık hizmetlerinden faydalanılması için kurum ve kuruluşların bireyleri bu hizmetlere yönlendirmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Dijital medya okuryazarlığı derslerinin okul öncesi dönemde başlatılması gerektiği ve öğretmenlere gerekli eğitim ile materyal desteğinin sağlanması yoluyla dijital medya okuryazarlığının geçmişteki okuryazarlık seferberliklerine benzer kapsamlı bir kampanya ile yaygınlaştırılabileceği ifade edilmiştir.

Tüm kurumların iş birliği içinde çalışarak dijital medya kılavuzları hazırlaması ve medya içerik üreticilerine yol gösterici programlar sunması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) kapsamında, çocuklarla çalışan tüm profesyonellerin ve içerik üreticilerinin bilgilendirilmesinin önemi vurgulanmıştır. İçerik üreticilerinin KVKK'ya uygun şekilde içerik üretmeleri konusunda bilgilendirilmesi gerektiği görüşülmüştür.

Tüm kurum ve kuruluşların, “Çocuk Hakları Strateji Belgesi” ile “Ailenin Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi” kapsamında iş birliği içinde çalışması ve süreci yakından takip etmesi gerektiği belirtilmiştir. Çocuklarla çalışan profesyonellerin dijital farkındalıklarını artırmak amacıyla özel eğitim programlarının düzenlenmesinin önemine vurgu yapılmıştır. Dijital platformlarda sertifikasyon programlarının geliştirilmesi ve bu programlar aracılığıyla çocuklarla çalışan profesyonellerin eğitilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca geniş izleyici kitlesine sahip televizyon dizilerine eğitim mesajlarının entegre edilmesi ve farklı yaş gruplarına özel olarak hazırlanmış eğitim içeriklerinin üretilmesi gerektiği belirtilmiştir.

3.3. Dijital Güvenlik ve Sorumlu Internet Kullanımı Konularında Toplumsal Farkındalık Kampanyaları

Çocukların fotoğraf veya videolarının sosyal medyada paylaşılması, günümüzde ebeveynler için önemli bir konu haline gelmiştir. Birçok ebeveyn, çocuklarının anılarını sosyal medyada paylaşarak, sevdikleriyle bağlantı kurmayı ve mutlu anlarını başkalarıyla paylaşmayı istemektedir. Ancak bu durum çeşitli riskleri de beraberinde getirmektedir. Bu nedenle, ebeveynlerin bu konuda daha bilinçli hareket etmeleri ve sorumlu paylaşım alışkanlıkları geliştirmeleri büyük önem taşımaktadır. Bebek ve çocukların fotoğraflarının sosyal mecralarda paylaşılmaması gerektiği konusunda ailelerin bilgilendirilmesi gerektiği, yapay zekâ teknolojisiyle bu fotoğrafların kötü amaçlı kullanımlara yol açabileceğinin anlatılması gerektiği vurgulanmıştır.

Dijital platformlarda, uzman olmayan kişilerin kendi belirledikleri rumuzlarla hesap açarak çocukları yanlış yönlendirdiği konusundaki gözlemler paylaşılmıştır. Bu tür kişilere karşı daha etkin denetim ve müdahale mekanizmaları oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır. Dark web gibi tamamen denetimsiz alanda kontrol sağlamak için çözüm yolları araştırılması ve gerekli önlemlerin alınması gerektiği ifade edilmiştir.

Öğrencilerin, yapay zekâ ve 3D yazıcı teknolojilerini okulda öğrenmeleri ve dijital dünyaya dair bilgilerini okulda geliştirmeleri gerektiği vurgulanmıştır. Eğitim süreçlerinin okulda dijitalleşmesi gerektiği ve VR gözlükler kullanılarak sanal gezilerin yapılabileceği belirtilmiştir. Hastalık nedeniyle evde kalan öğrencilerin de dijital platform üzerinden derslere katılabilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Okulların, öğrencilere dijital ortamda dikkatli ve empatik bir şekilde iletişim kurmayı öğretmesi gerektiği belirtilmiştir.

3.4. Dijital Bağımlılık ve Siber Zorbalık Gibi Sorunlarla Mücadele İçin Toplum Temelli Destek Mekanizmalarının Güçlendirilmesi

Kurumlar arası iş birliği ile toplum temelli bir ruh sağlığı sistemi yapılandırılmasının ve uygulanmasının önemi; bu kapsamda '*Ruh Sağlığı Yasası*'nın hayata geçirilmesinin önemi

görülmüştür. Dijital bağımlılığın fiziksel sağlığını olumsuz etkilediği ve bu etkinin nesiller boyunca aktarılabilirdiği belirtilerek, okullardaki eğitim faaliyetlerinde sportif etkinliklerin sayısının artırılması ve gençlerin fiziksel olarak daha aktif kalmasının sağlanması gerektiği vurgulanmıştır. Sağlık Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın iş birliği yaparak gençlerin fiziksel aktivitelere katılımını artırmaya yönelik çalışmalar gerçekleştirmesi ifade edilmiştir.

Siber suçlarla mücadele amacıyla 2020 yılında İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından SİBERAY Projesi başlatılmıştır. Projenin temel hedefi, toplumda bilinç oluşturarak siber suçların önüne geçmek ve özellikle çocuklar ile gençleri dijital ortamda karşılaşılabilecekleri risklere karşı korumaktır. SİBERAY'ın dijital bağımlılık ve siber zorbalık gibi konularda farkındalık yaratmak amacıyla çeşitli eğitimler sunduğu, bu eğitimlerin, bireylerin dijital dünyada güvenli ve bilinçli bir şekilde hareket etmelerini sağlamayı hedeflediği görülmüştür. Kamu kurumları ve okulların, SİBERAY'ın eğitimlerinden faydalanarak çocukların dijital güvenliğini artırmalarının önemine vurgu yapılmıştır.

3.5. Çocukların Dijital Dünyada Karşılaştığı Tehlikelerle İlgili Toplumun Bilinç Seviyesini Yükseltmek İçin Medya ve Dijital Platformların Etkin Kullanımı

Dijital dünyada çocuklara uygun, olumlu ve eğitici içerikler üretilmesinin, pazarlama ve iletişim stratejilerinin, dijital ortamlarda etkili içerik üretmek için oldukça önemli olduğu vurgulanmıştır. Çocuklar dijital mecralarda denetimsiz bırakılmamalı, onlarla birlikte çeşitli aktiviteler yaparak kaliteli zaman geçirilmelidir. Örneğin, dijital oyunlara eşlik ederek onların ilgi alanlarını anlamının ve bu süreçte rehberlik etmenin, hem bağ kurmayı güçlendireceği hem de dijital deneyimlerini daha güvenli hale getireceği görülmüştür. Sosyal medyada bireysel yayıncıların toplumun bilinç seviyesini artıracak içerikler üretmeleri için desteklenmesinin ve teşvik edilmesinin gerektiği belirtilmiştir.

Çocuklara, zararlı veya rahatsız edici içeriklerle karşılaştıklarında hangi adımları atmaları gerektiği ve haklarını nasıl koruyabilecekleri konusunda rehberlik edilmesinin önemi vurgulanmıştır.

Dijitalleşen dünyada, şehirlerin çocuk dostu bir yapıya kavuşturulmasının ve çocukların ihtiyaçlarına uygun, güvenli ve erişilebilir alanlar tasarlanmasının önemi belirtilmiştir.

Sağlık Bakanlığının sigarayı bırakma kampanyası olan "**Başarabilirsin**" örneğinde olduğu gibi sosyal medya hesapları oluşturularak iyi uygulama örneklerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması ifade edilmiştir.

Yoğun izleyici kitlesine sahip televizyon programlarına bilinçlendirici mesajlar entegre edilmelidir. Farklı yaş gruplarına uygun, özelleştirilmiş eğitim içerikleri üretilmelidir. Ulusal çapta tüm çalışmaların tek çatı altında toplandığı bir kampanya planlanması ve RTÜK tarafından çıkarılan "*Çocuk ve Medya*" dergisinin yaygınlaştırılması noktasında MEB ile iş birliği yapılması önerilmiştir.

4. SONUÇ

Çocukların dijital ortamda güvenli bir şekilde büyüyebilmeleri için ebeveynlerin, profesyonellerin ve toplumun bilinçli bir şekilde hareket etmeleri gerekmektedir. Ebeveynlere dijital dünyada çocuklarını daha iyi koruyabilmesi için düzenli periyotlarla eğitimler verilmelidir. Bu eğitimler, internetin bilinçli kullanımı, dijital bağımlılık ve medya okuryazarlığını kapsamalıdır. Hem yüz yüze hem de çevrim içi ortamda ebeveynlere yönelik eğitimler yaygınlaştırılmalı, ebeveynlerin pozitif disiplin yaklaşımlarını kullanmaları teşvik edilmelidir. Ebeveynlerin çocuklarıyla daha sağlıklı ilişkiler kurabilmesi için, dijital dünyanın gereksinimlerine uygun rehberler ve bilinçlendirici materyallerin hazırlanması gereklidir.

Çocuk alanında çalışan profesyonellerin dijital dünyadaki gelişmeleri takip edebilmesi ve bilinçli birer tüketici olmalarının sağlanması için ilgili lisans programlarına (psikoloji, sosyal hizmet, çocuk gelişimi, öğretmenlik gibi) dijital bağımlılık ve medya okuryazarlığı derslerinin eklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Bununla birlikte diğer lisans programlarına da dijital vatandaşlık ve medya okuryazarlığı gibi derslerin eklenmesinin toplum bilincine fayda sağlayacağı üzerinde uzlaşmaya varılmıştır. Ayrıca profesyonellere yönelik sertifikasyon programları oluşturulmalı ve dijital güvenlik konularında eğitimler düzenlenmelidir. Kamu ve özel sektör arasında iş birliği yapılarak, profesyonellerin çocukların dijital güvenliğini daha etkin bir şekilde sağlama becerileri artırılmalıdır.

Çocuklar için güvenli dijital alanlar oluşturulmalı ve zararlı içeriklere karşı denetim mekanizmaları güçlendirilmelidir. Ebeveynlerin çocuklarının dijital güvenliği konusunda bilinçlenmesi sağlanmalı, özellikle sosyal medya kullanımı ve sınırları konusunda dikkatli olmaları sağlanmalıdır.

Toplumsal farkındalık yaratmak amacıyla dijital bağımlılıkla mücadele, dijital güvenlik ve teknolojinin bilinçli kullanımını üzerine kampanyalar düzenlenmelidir. Ayrıca, gençlerin fiziksel etkinliklere katılımını teşvik ederek dijital bağımlılıkla mücadele edilmelidir. Bu sayede, toplumsal farkındalığın oluşacağı ve ailelerin dijital dünyadaki risklere karşı daha bilinçli hale geleceği ön görülmektedir.

Çocuklara uygun, güvenli ve eğitici dijital içerikler üretilmesinin ve sosyal medya platformlarında bu tür içeriklerin yaygınlaştırılmasının önemi vurgulanmıştır. Zararlı içeriklere karşı daha etkili denetim mekanizmaları oluşturulmasının ve çocukların dijital platformlarda güvenliğinin ön planda tutulması önerilmiştir.

Sonuç olarak, bu önerilerin hayata geçirilmesi çocukların dijital dünyada güvenli bir şekilde gelişmelerine olanak tanıyacak ve ebeveynlerin bilinçlenmesini sağlayacaktır. Çocukların dijital dünyadaki güvenli yolculuğunun desteklenmesinin daha sağlıklı bir toplum yapısına katkı sağlayacağı ifade edilmiştir.

DİJİTAL DÜNYADA ÇOCUK ÇALIŞTAYI: TEMEL BULGULAR VE SONUÇLAR

Dijitalleşmenin çocuklar üzerindeki kaçınılmaz etkileri ve bu yeni ortamın sunduğu fırsatlar ile riskler dikkate alınarak, çocukların sağlıklı gelişimini desteklemek amacıyla "**Dijital Dünyada Çocuk Çalıştayı**" düzenlenmiştir. Çalıştay, çok yönlü bir yaklaşımla çocukların dijital dünyadaki deneyimlerini iyileştirmeyi hedeflemiş ve bu doğrultuda **hukuki düzenlemelerden eğitim stratejilerine, toplumsal farkındalıktan teknolojik çözümlere** kadar geniş bir yelpazede öneriler geliştirmiştir.

Çalıştayda öne çıkan temel bulgulardan biri, mevcut yasal düzenlemelerin çocukların dijital dünyadaki haklarını ve güvenliğini daha etkin koruyabilmesi için güncellenmeye ve geliştirilmeye ihtiyaç duyulduğudur. Bu nedenle, özellikle çocukların kişisel verilerinin korunmasına yönelik **ulusal mevzuatın güçlendirilmesi** ve zararlı içeriklere karşı daha etkin denetim mekanizmaları oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, **uluslararası iyi uygulama örneklerinden** yararlanılması ve Türkiye'ye özgü çözümler üretilmesi gerekmektedir.

Eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri, çalıştayın bir diğer önemli odak noktasıdır. Çocukların dijital okuryazarlık düzeylerinin artırılması, **güvenli internet kullanımı** konusunda bilinçlendirilmesi ve dijital bağımlılıkla mücadele edilmesi için kapsamlı eğitim programları geliştirilmelidir. Bu programlar, **erken yaşlardan itibaren** müfredata entegre edilmeli ve ebeveynler ile öğretmenler de bu sürece aktif olarak dahil edilmelidir.

Toplumsal farkındalığın artırılması, çocukların dijital dünyadaki risklerden korunmasında kritik bir rol oynamaktadır. Ebeveynlerin dijital dünyada çocuklarını nasıl koruyacakları konusunda bilinçlendirilmesi, çocuk alanında çalışan profesyonellerin bilgi ve becerilerinin artırılması ve **medyanın etkin kullanımı** yoluyla toplumun genelinde farkındalık yaratılması gerekmektedir. Ayrıca, **dijital bağımlılık ve siber zorbalık** gibi sorunlarla mücadele için toplum temelli destek mekanizmalarının güçlendirilmesi ve çocukların dijital dünyada karşılaştığı tehlikelerle ilgili toplumun bilinç seviyesinin yükseltilmesi büyük önem taşımaktadır.

Çalıştay, dijital dünyanın sunduğu fırsatların da göz ardı edilmemesi gerektiğini vurgulamıştır. Çocukların **eğitim, sosyalleşme ve kişisel gelişim** gibi alanlarda dijital teknolojilerden en iyi şekilde yararlanabilmeleri için güvenli ve erişilebilir platformlar oluşturulmalı, **yaşlarına uygun içerikler** sunulmalı ve **teknoloji entegrasyonu** eğitim programlarına dâhil edilmelidir.

Özellikle **özel gereksinimli çocuklar** için dijital dünyaya erişimi kolaylaştıracak teknolojilerin geliştirilmesi ve **erişilebilir platformların** oluşturulması büyük önem taşımaktadır.

Sonuç olarak, çocukların dijital dünyada güvenli ve sağlıklı bir şekilde büyüebilmeleri için **multidisipliner bir yaklaşım** benimsenmeli, **hukuki, eğitimsel, toplumsal ve teknolojik** alanlarda eş zamanlı adımlar atılmalıdır. Kamu kurumları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve aileler arasındaki **iş birliğinin artırılması**, toplumsal farkındalığın yaratılması ve tüm paydaşların **ortak bir sorumluluk bilinciyle** hareket etmesi gerekmektedir. Bu sayede, çocukların dijital dünyadaki potansiyellerini gerçekleştirebilecekleri, aynı zamanda risklerden korunabilecekleri sürdürülebilir bir ortam yaratılabilir.